

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU
projekt Národního hospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS
A Project of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences

Krajské rozpočty pod drobnohledem: odkud mají příjmy, na co jdou výdaje a co přinese změna RUD

Září 2024

PETR JANSKÝ, DANIEL KOLÁŘ

PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

O AUTORECH | ABOUT THE AUTHORS

Petr Janský

Přednáší ekonomii a veřejné finance na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, kde vede katedru evropské ekonomické integrace a hospodářské politiky. Absolvent IES FSV UK a University of Oxford. Ve svém výzkumu se specializuje se na veřejnou, mezinárodní, a rozvojovou ekonomii. S IDEA spolupracuje od roku 2010 na analýze daňového systému a veřejných rozpočtů. Jako výzkumník a expert vládních, mezinárodních a neziskových organizací přispívá k zlepšení veřejných politik a tak životních podmínek u nás i v zahraničí.

Petr lectures economics and public finance at the Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University, where he heads the Department of European Economic Integration and Economic Policy. Graduate of the Institute of Economics Studies of Faculty for Social Sciences at the Charles University and the University of Oxford. In his research, he specializes in public, international, and developing economics. He has been cooperating with IDEA since 2010 on the analysis of the tax system and public budgets. As a researcher and expert in governmental, international and non-profit organizations, he contributes to the improvement of public policies and thus living conditions at home and abroad.

Daniel Kolář

Absolvoval ekonomii na IES FSV UK a London School of Economics. Nyní pokračuje na IES FSV UK v rámci doktorského studia, kde se zaměřuje na měření nerovnosti bohatství. S IDEA spolupracuje od roku 2021 na analýze veřejných rozpočtů, sociálních dávek či dopadů inflace.

Daniel graduated from the Institute of Economic Studies of Charles University and the London School of Economics. He is continuing doctoral studies at the Institute of Economic Studies of Charles University, where he focuses on measuring wealth inequality. He has been cooperating with IDEA since 2021 on the analysis of public budgets, social benefits and the effects of inflation.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národního hospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK (CERGE).

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i.

Krajské rozpočty pod drobnohledem: odkud mají příjmy, na co jdou výdaje a co přinese změna RUD

Studie 5/2024

© Petr Janský, Daniel Kolář

Národní hospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2024

ISBN 978-80-7344-718-2 (Národní hospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

Studie 5/2024

Krajské rozpočty pod drobnohledem: odkud mají příjmy, na co jdou výdaje a co přinese změna RUD¹

ZÁŘÍ 2024

PETR JANSKÝ, DANIEL KOLÁŘ

Shrnutí

- Samosprávné kraje plní od roku 2000 důležitou roli v českém systému veřejné správy a hospodaří s významnými prostředky. Tato studie analyzuje příjmy a výdaje 13 krajů v roce 2023 a dopady zamýšlené změny alokace krajských příjmů. Krajské rozpočty očišťujeme o účelově vázané transfery a nezaměřujeme se na specifickou Prahu, která plní roli kraje i obce.
- Příjmy 13 krajů představovaly v roce 2023 120 mld. Kč. Jejich výdaje byly o něco nižší, a sice 109 mld. Kč. Klíčovým pro krajské rozpočty je rozpočtové určení daní (RUD), které určuje velkou většinu příjmů krajských rozpočtů, a tím pádem i prostor pro výdaje. RUD stanovuje, jak velký podíl z výnosu vybraných daní dostanou kraje, obce a stát.
- Kraje s vyšším hrubým domácím produktem (HDP) na obyvatele hospodaří v průměru se srovnatelnými, až menšími rozpočty na obyvatele než kraje s nižším HDP na obyvatele. To je možné chápát jako podporu krajů s nižším HDP na obyvatele, neboli přerozdělovací charakter krajských rozpočtů. Dále ukazujeme, že současný systém RUD zvýhodňuje spíše kraje s menším počtem obyvatel na úkor těch větších, zejména Moravskoslezského a Jihomoravského.
- V přepočtu na obyvatele dnes ze systému RUD benefitují nejvíce kraje Vysočina, Jihočeský a Karlovarský. Naopak nejméně prostředků na obyvatele dostávají kraje Jihomoravský a Moravskoslezský. Mezi kraji jsou v příjmech z RUD velké rozdíly: kraj Vysočina dnes dostává příjmy z RUD na obyvatele v téměř dvojnásobné výši jako Jihomoravský kraj.

¹ Tato studie reprezentuje pouze názor autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národního hospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE). Autoři, působící na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd UK, děkují za cenné komentáře k pracovním verzím studie Jaromíru Baxovi, Petru Bouchalovi, Danielu Münichovi, Janu Pavlovi a Danielu Prokopovi. Připadné chyby však jdou pouze na vrub autorů. Studie byla vydána i díky podpoře Akademie věd ČR v rámci programu Strategie AV21 Společnost v pohybu a veřejné politiky.

- Vláda letos schválila novelu zákona o RUD na základě návrhu Asociace krajů ČR a čeká ji zřejmě schvalování v Parlamentu. Ukazujeme, jak by nový systém změnil krajské příjmy z RUD na obyvatele. Například Pardubický a Olomoucký kraj dnes dostávají z RUD zhruba průměrné příjmy na obyvatele, ale v případě navrhované změny by Pardubický kraj dostával výrazně více a Olomoucký kraj naopak méně. Příjmy mají vzrůst nejvíce Pardubickému, ale také Zlínskému, Libereckému či Karlovarskému kraji. Naopak by klesly kraji Ústeckému, který patří k nejchudším (měřeno HDP na obyvatele). Hlavním poraženým vlivem těchto změn by byl kraj Moravskoslezský, jehož již dnes nízké příjmy z RUD by dále poklesly, a to o zhruba 700 Kč na obyvatele. Pro Jihočeský, Jihomoravský, Středočeský a Plzeňský kraj by změna systému zásadnější změny příjmů z RUD nepřinesla.
- Navržené změny systému RUD jdou podle našeho názoru dobrým směrem, kdy jsou dlouhodobě fixní podíly nahrazeny variabilním mechanismem na základě měnících se krajských charakteristik. Za úvahu by ale stálo do systému doplnit i motivační prvky, které by kraje motivovaly např. k podpoře větší ekonomické aktivity na jejich území, umísťování strategických investic nebo zvyšování kvality a efektivity veřejných služeb.
- Pokud jde o strukturu krajských netransferových výdajů, kde mají kraje prostor pro zohlednění vlastních priorit:
  - Zhruba sedmina krajských výdajů jde do školství, a doplňuje tak transferové financování ze státního rozpočtu. Největší část výdajů dává na školství Moravskoslezský a Jihomoravský kraj (19 %, resp. 17 %).
  - Na výstavbu a údržbu silniční sítě vynakládají kraje 12–25 % svých celkových výdajů, na zajištění veřejné dopravy 16–31 %. Rozdíly mezi jednotlivými kraji jsou v tomto ohledu poměrně velké. Souhrnně největší část krajského rozpočtu jde do dopravy ve Středočeském a Jihočeském kraji a také na Vysočině.
  - Dalšími významnými výdaji krajů jsou zdravotnictví (8–17 %), veřejná správa (7–12 %) a kultura (515 %). Zdravotnické výdaje míří dominantně do krajských nemocnic a na zdravotnické záchranné služby. Výdaje na veřejnou správu tvoří například platy zaměstnanců krajských úřadů; výdaje na kulturu pak příspěvky kulturním organizacím.

PROJECT OF THE ECONOMICS INSTITUTE OF THE CZECH ACADEMY OF SCIENCES

Study 5/2024

Regional Budgets under Scrutiny: where their revenues come from, what they are spent on, and what the budgetary allocation of taxes change will bring²

SEPTEMBER 2024

PETR JANSKÝ, DANIEL KOLÁŘ

Summary

- Since 2000, self-governing regions have played an important role in the Czech public administration system and have managed significant resources. This study analyses the 2023 revenues and expenditures of 13 regions and the impacts of proposed changes in allocation of regional revenues. We subtract earmarked transfers and do not include Prague, which fulfils the roles of both a region and a municipality.
- The revenues of the 13 remaining regions amounted to CZK 120 billion in 2023. Their expenditures were slightly lower, at CZK 109 billion. The key to regional budgets is the allocation of taxes, which determines the vast majority of regional budget revenues, and thus dictates their scope for spending. Budgetary allocation of taxes determines how much of tax revenue collected will go to regions, municipalities, and the state.
- Regions with higher gross domestic product (GDP) per capita manage budgets that are, on average, smaller per capita than do regions with lower GDP per capita. This can be seen as supporting regions with lower GDP per capita, i.e., as a redistributive aspect of regional budgets. We also show that the current budgetary allocation of taxes system tends to favour regions with smaller populations at the expense of those with larger ones, particularly Moravia-Silesia and South Moravia.

² This study represents the authors' own views and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences nor of the Charles University Center for Economic Research and Graduate Education (CERGE). The authors, who are affiliated with the Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University, are grateful to Jaromír Baxa, Petr Bouchal, Daniel Münich, Jan Pavel, and Daniel Prokop for their valuable comments on the working versions of this study. Any remaining ambiguities or errors are the authors' own. This study was produced with support from the Czech Academy of Sciences within its AV21 Strategy research programme Society in Motion.

- In per capita terms, the regions that benefit most from the budgetary allocation of taxes system today are Vysočina, South Bohemia, and Karlovy Vary region, while South Moravia and Moravia-Silesia receive the least funds per capita. There are large differences in budgetary allocation of tax revenues between the regions: today, the Vysočina region receives almost twice as much tax revenue per capita as does South Moravia.
- In 2024, the government approved an amendment to the budgetary allocation of taxes Act based on a proposal by the Association of Regions of the Czech Republic, which is currently awaiting approval in Parliament. We show how the new system would change regional budgetary allocation of tax revenues per capita. For example, the Pardubice and Olomouc regions currently receive roughly average per capita revenues, but with the proposed changes, the Pardubice region would receive significantly more and the Olomouc region would receive less. The Pardubice region, along with the Zlín, Liberec, and Karlovy Vary regions are expected to see the largest increases in revenue. Conversely, the Ústí nad Labem region, which is one of the poorest (measured by GDP per capita), would see a decrease. The primary loser in the changes would be Moravia-Silesia, where an already low budgetary allocation of taxes revenues would decrease further, by about CZK 700 per capita. For South Bohemia, South Moravia, Central Bohemia and Pilsen region, the changes would not result in any major alterations in the budgetary allocation of taxes revenues.
- In our view, the proposed changes to the budget allocation of taxes system are moving in a good direction, replacing long-term fixed shares with a variable mechanism based on changing regional characteristics. However, it would be helpful to consider adding incentive elements to the system that would motivate regions to, for example, encourage greater economic activity in their territory, to make strategic investments, or to improve the quality and efficiency of public services.
- Regarding the structure of regional non-transfer expenditures, where regions have room to take their own priorities into account:
  - Roughly one-seventh of regional spending goes to education, supplementing transfer funding from the state budget. Moravia-Silesia and South Moravia spend the largest shares of their expenditures on education (19% and 17% respectively).
  - Regions spend 12–25% of their total expenditures on construction and maintenance of road networks, and 16–31% on public transport. The differences between regions in this respect are quite large. In aggregate, the largest percentage of the regional budget is spent on public transport in Central and South Bohemia and in Vysočina.
  - Other important regional expenditures include health (8–17%), public administration (7–12%) and culture (5–15%). Health expenditures primarily include funding for regional hospitals and emergency medical services. Expenditures on public administration consists, for example, of salaries of employees of regional authorities; expenditures on culture consists of contributions to cultural organisations.

Úvod

Tato studie mapuje příjmy, výdaje a strukturu krajských rozpočtů v roce 2023, očištěných o účelově vázané transfery.³ Zaměřujeme se na 13 krajů bez specifického čtrnáctého kraje, Prahy. Analyzujeme také dopady navrhovaných změn systému přerozdělování daňových příjmů státního rozpočtu mezi kraje.

V roce 2023 mělo všech 13 krajů dohromady příjmy ve výši **119,8 mld. Kč**, což odpovídá **1,6 %** hrubého domácího produktu (HDP). Výdaje krajů pak činily **108,9 mld. Kč**. Kraje tak hospodařily s celkovým mírným přebytkem **10,9 mld. Kč**, což představuje 9 % jejich celkových příjmů. Pro srovnání, státní rozpočet měl v roce 2023 deficit ve výši 15 % jeho příjmů. Zvláštní pozornost pak věnujeme systému tzv. **rozpočtového určení daní (RUD)**, včetně návrhu novely systému od roku 2025. RUD představuje zákonný předpis určující podíl krajů na celostátním výnosu daní z příjmů a daně z přidané hodnoty (DPH). Příjmy z RUD pak mají zásadní podíl na celkových netransferových příjmech krajů.

Po úvodní analýze příjmů z RUD se studie zaměřuje na strukturu výdajů v jednotlivých krajích. Výdaje sice reflektují krajské **rozpočtové priority**, ale nevypovídají o jejich účelnosti a efektivnosti. Pro posouzení efektivnosti by bylo nutné začít sledovat i kvalitu poskytovaných služeb, což ze současných dat není možné.⁴ Navázání rozpočtování na indikátory kvality je součástí tzv. **programového**, respektive cílově orientovaného rozpočtování, které však Česká republika zatím nezavedla.⁵

Krátce z historie financování krajů

Samosprávné kraje byly v ČR vytvořeny v roce 2000 a parametry krajského rozpočtového určení daní (RUD) zavedla novela příslušného zákona.⁶ Parametry, včetně fixních podílů jednotlivých krajů na celkových příjmech krajů, byly určeny s cílem, aby příjmy pokryly očekávané výdaje, zejména náklady příspěvkových organizací a agend delegovaných na kraje. Původní návrh také zamýšlel motivace

³ Transferové příjmy krajů jsou zpravidla účelově předurčeny a poskytují dominantní část financování např. regionálního školství a sociálních služeb v krajích. Oproti tomu alokace netransferových příjmů je mnohem více v rukou krajů.

⁴ Příkladem mohou být výdaje do zdravotnictví. Ty mohou být vysoké buď proto, že jde o skutečnou prioritu a kvalita zdravotnictví je v daném kraji vysoká, anebo proto, že kraj dotuje špatně hospodařící, ztrátovou a nekvalitní krajskou nemocnici.

⁵ K doporučení programového rozpočtování viz např. Aleš Bělohradský a České priority: Moderní řízení veřejných financí v ČR. Dostupné [online](#).

⁶ Zákon č. 483/2001 Sb, dostupné [online](#). V přechodném období byly kraje financovány dotacemi ze státního rozpočtu.

k podpoře podnikání tím, že by krajům zůstávala část výnosu daně z podnikání podle místa bydliště podnikatele. Tento motivační aspekt byl ale při sněmovním projednávání odstraněn. Hodnoty dílčích podílů pro jednotlivé kraje se ustálily v roce 2005.⁷

V roce 2024 představila Asociace krajů ČR, po koordinaci s vládou, návrh na změnu RUD. Peníze se již nemají rozdělovat podle fixních podílů, ale na základě proměnlivých kritérií, jako jsou počet obyvatel nebo počet silnic II. a III. třídy. Tyto podíly se tedy již mohou měnit v čase, avšak výraznější motivační prvek k pozitivní, proaktivní činnosti krajů stále chybí. Zároveň zpráva o dopadech regulace jen velmi obecně vysvětluje, proč byla vybrána právě tato kritéria a jak byl určen jejich poměr ve výsledném mechanismu. Zdůrazněn je „konsenzus krajů“ a vazba kritérií na hlavní výdajové oblasti. Chybí ale například vazba na veřejnou hromadnou dopravu nebo zajišťování sociálních služeb. Pro návrh v rámci Asociace krajů ČR nehlasovaly kraje Moravskoslezský, Ústecký a Praha, kterým má alokace nejvýrazněji poklesnout. Krajskému RUD se detailněji věnujeme v dalších částech studie: dopady současného RUD analyzujeme v sekci 2, dopady této změny pak analyzujeme v sekci 3.

Transfery

V naší analýze se zaměřujeme pouze na **rozpočty krajů**, přičemž organizace zřizované kraji součástí krajských rozpočtů nejsou, podobně jako v případě rozpočtu státního.⁸ Z analýzy také na příjmové straně záměrně vylučujeme kraji **přijaté transfery**, a na výdajové straně krajské výdaje kryté **přijatými transfery**. Jedná se zejména o ty prostředky ze státního rozpočtu, které jsou účelově vázané například na školství, sociální služby či opravy silnic. Autonomie krajů při alokaci těchto prostředků je tak nižší, někdy potenciálně i žádná v případech, kdy kraj peníze pouze přerozděluje podle externě určeného klíče. Vyloučení transferů z analýzy je motivováno naší snahou analyzovat především tu část prostředků, s nimiž mohou kraje volně nakládat, a které tedy nejvíce reflektují krajské priority.⁹ V Příloze však nabízíme hlavní grafy včetně transferů.

⁷ V roce 2005 došlo k druhé etapě přesunu agend na kraje a kromě „překlopení“ nákladů na tyto agendy hrála roli i kritéria jako počet obyvatel nebo počet malých obcí v té době. Zdroj: Důvodová zpráva novely zákona o RUD, ODok Portál, dostupné [online](#).

⁸ Finanční toky zřízeným příspěvkovým organizacím, případně i z těchto organizací do rozpočtů krajů, však v analýze obsaženy jsou.

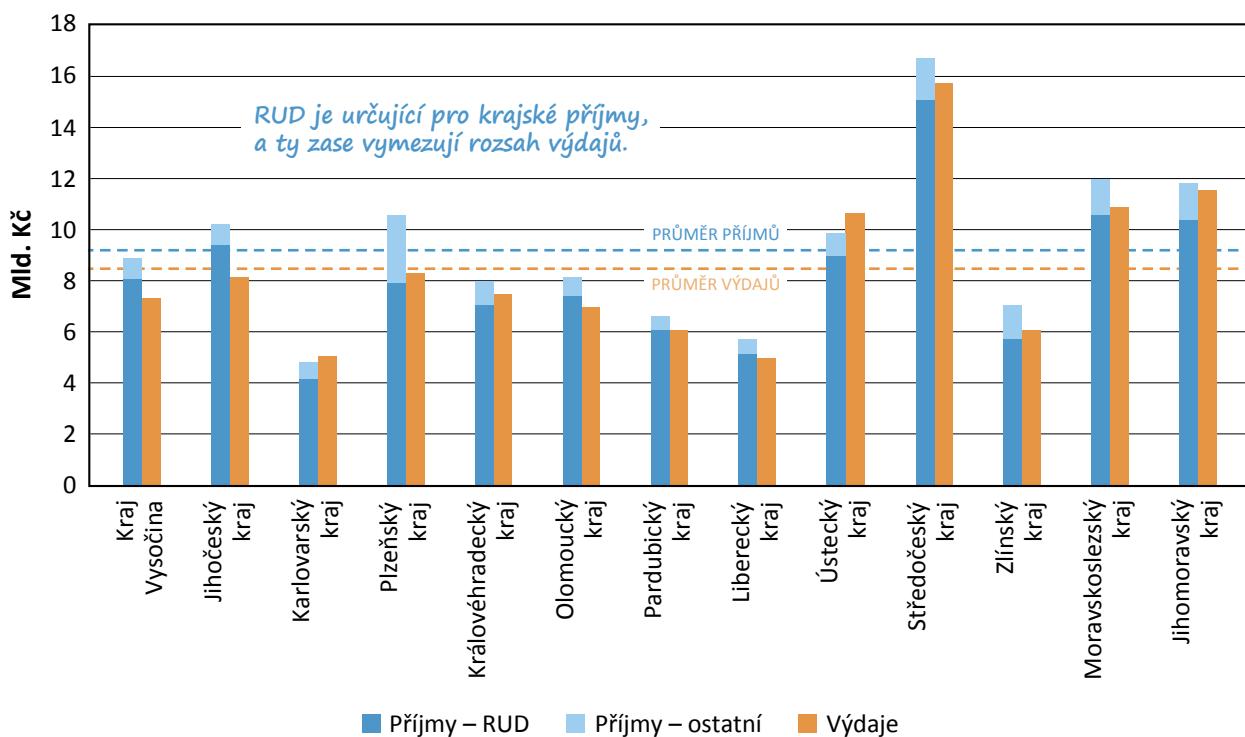
⁹ Transfery obsahují i evropské dotace, které reflektují mj. schopnost krajů tyto dotace získávat, ale i ty jsou z podstaty věci účelově vázané. Zároveň mohou transfery obsahovat i vratné půjčky ze státního rozpočtu, ty však u vesměs přebytkových krajských rozpočtů očekáváme minimální, a proto mluvíme dále jen o „transferech“.

Hlavní město Praha

Status **Hlavního města Prahy** je v systému krajů velmi specifický. Praha je do jisté míry zároveň obcí i krajem. Praha má příjmy nejen z RUD krajů, ale i z RUD obcí. Oproti ostatním krajům má Praha také výrazně odlišnou strukturu výdajů, protože plní řadu dalších agend. Její celkový rozpočet je tak logicky větší než v případě ostatních krajů. Přímá srovnání Prahy s ostatními kraji jsou proto problematická, až zavádějící, a proto Prahu v grafech hlavní části studie neuvádíme. Její specifické postavení dokumentujeme pouze několika grafy v Příloze a odkazem na relevantní literaturu, například na studii Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy.¹⁰

1. Celkové příjmy a výdaje krajů

Graf 1: Příjmy a výdaje krajů v roce 2023 (v mld. Kč)

Zdroj dat: Monitor státní pokladny (skutečné příjmy a výdaje v roce 2023). Rozpočty bez přijatých transferů a bez výdajů krytých transfery.

Graf 1 ukazuje velikost krajských rozpočtů v roce 2023 bez transferů a se zvýrazněnými příjmy podle rozpočtového určení daní (RUD). Tyto příjmy jsou pro kraje klíčové, protože tvoří většinu krajských příjmů a kraje s nimi mohou nakládat podle svých priorit. Výše

¹⁰ Petr Bouchal, Eva Ešnerová, Jiří Jaroš, Jan Krtička, Vojtěch Kuna, Jiří Mejstřík, Lucie Pára, Vladimír Vojtěch. The Poor City of Prague? Prague's public finances in the Czech and international context. Prague Institute of Planning and Development, 2020. Dostupné [online](#).

příjmů přirozeně omezují rozsah výdajů. Konkrétně, příjmy z RUD představují zhruba 90 % celkových krajských příjmů. Výjimkami jsou Plzeňský kraj, kde je to pouze 75 % celkových příjmů, a Zlínský kraj (82 %). Na Plzeňsku tvořily 22 % celkových příjmů splátky půjčených prostředků od příspěvkových organizací, které kraj v minulosti poskytl na předfinancování projektů. Zlínský kraj měl zase relativně vysoké příjmy z pronájmu a z poskytování zboží a služeb (dohromady 7 % celkových příjmů).

Většina krajů měla v roce 2023 větší příjmy než výdaje, pouze Karlovarský kraj a Ústecký kraj hospodařily s mírnými deficity. Případné deficitu mohou kraje financovat z přebytků minulých let anebo z úvěrů.

2. Rozpočtové určení daní (RUD)

Příjmy z rozpočtového určení daní (RUD) jsou určující pro velikost krajských rozpočtů, jak bylo patrné už z **Grafu 1**. Podle zákona o RUD¹¹ se rozděluje celostátní výnos hlavních příjmových daní a daně z přidané hodnoty mezi stát, obce a právě kraje. V **Grafech 2a** a **2b** uvádíme výši těchto příjmů připadající na jednoho obyvatele kraje a porovnáváme ji s hrubým domácím produktem (HDP) na obyvatele (**Graf 2a**) a s počtem obyvatel (**Graf 2b**).

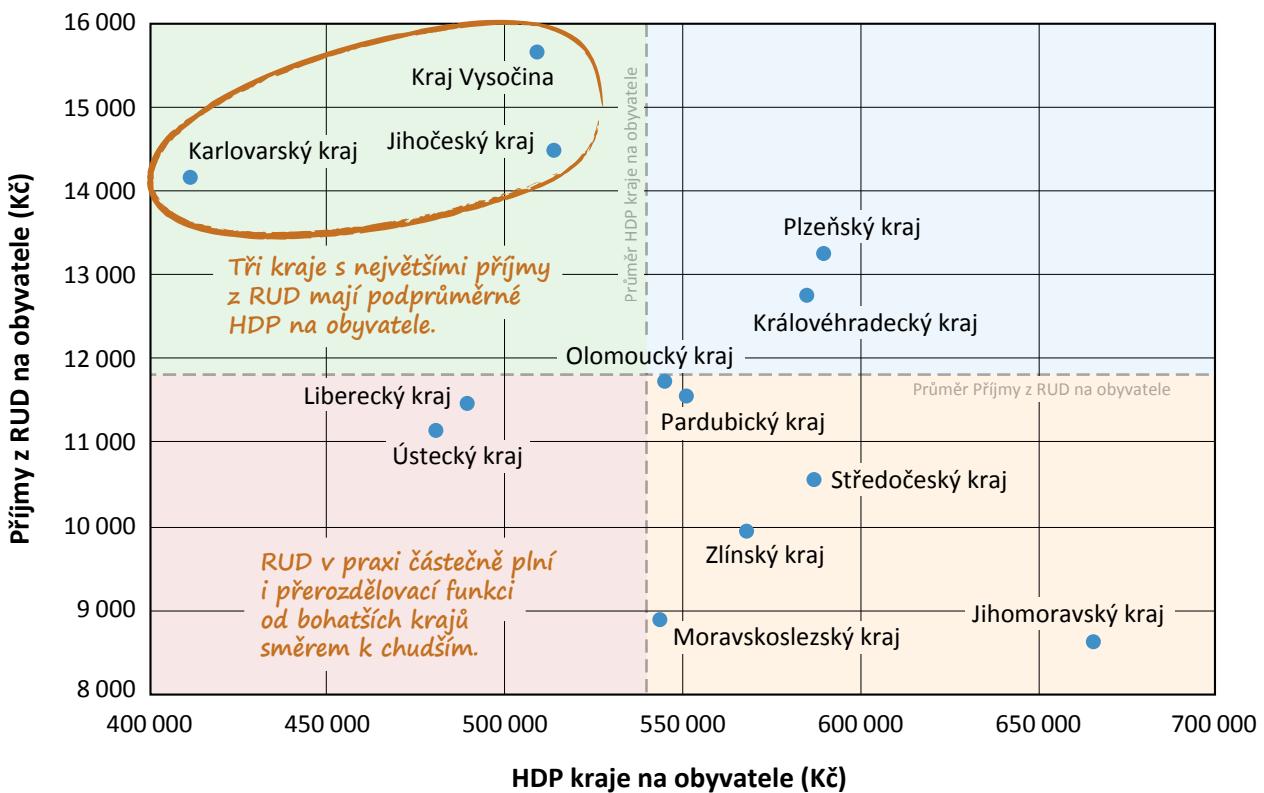
Kraje s větším HDP na obyvatele lze vnímat jako bohatší a více přispívající k celkovému výkonu české ekonomiky i k daňovým výnosům. Při hypotetickém „**zásluhovém**“ rozdělování RUD by tyto kraje měly mít vyšší příjmy z RUD na obyvatele. Naopak při hypotetickém „**egalitářském**“ rozdělování by měly všechny kraje mít z RUD na jednoho obyvatele zhruba stejně prostředků. Jak ukazuje **Graf 2a**, současný stav příliš „**zásluhový**“ není. Vztah mezi krajským HDP a příjmy podle RUD je nejednoznačný, až mírně negativní, a je tedy spíše ve prospěch chudších krajů. To indikuje přerozdělovací charakter systému RUD v roce 2023. Systém RUD tak lze považovat za jeden z nástrojů na podporu konvergence, tj. snižování regionálních rozdílů, a soudržnosti. Dva ze tří nejbohatších krajů — Jihomoravský a Středočeský — mají příjmy z RUD na osobu pod průměrem. Jihomoravský kraj v tomto ohledu vychází ze všech krajů nejhůře. Na druhou stranu Plzeňský a Královehradecký kraj mají nadprůměrné jak HDP na obyvatele, tak i příjmy z RUD na obyvatele. Nejchudšími kraji v ČR (měřeno HDP na obyvatele) jsou Karlovarský, Ústecký a Liberecký kraj. Zatímco Karlovarský kraj má krajské rozpočty díky RUD

¹¹ Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Dostupné [online](#).

výrazně nad celostátním průměrem, v případě Liberecka a Ústecka tomuto průměru zhruba odpovídají. Další dva podprůměrně bohaté kraje – Jihočeský a Vysočina – mají příjmy z RUD opět relativně vysoké.

Příjmy z RUD na obyvatele se mezi jednotlivými kraji také poměrně výrazně liší. Osa **Grafu 2a** začíná na osmi tisících a sahá až na šestnáct. V roce 2023 kraj Vysočina obdržel příjmy z RUD na obyvatele v téměř dvojnásobné výši oproti Jihomoravskému kraji.

Graf 2a: Krajské příjmy z RUD na obyvatele a HDP na obyvatele

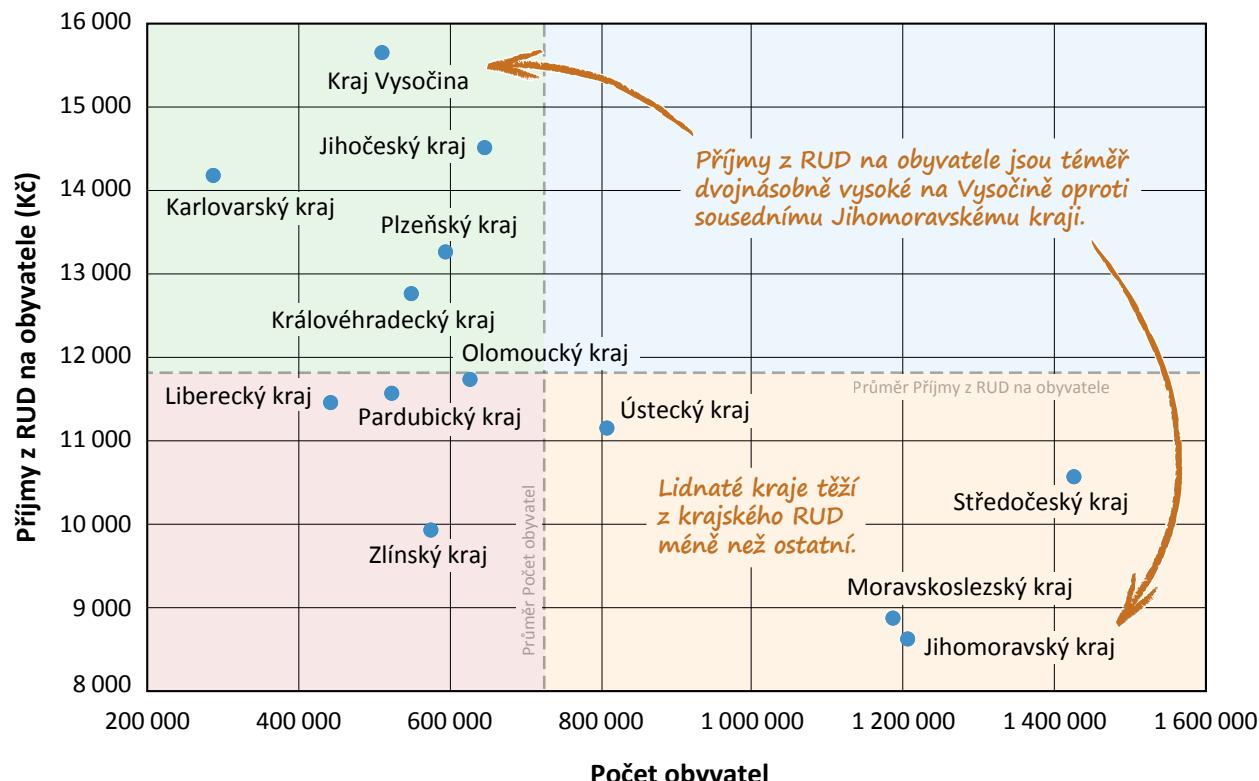

Zdroj dat: Monitor státní pokladny (skutečné příjmy a výdaje v roce 2023), ČSÚ (HDP krajů v roce 2022; imputace autorů pro rok 2023 podle růstu HDP celé ČR). Rozpočty bez přijatých transferů a bez výdajů krytých transfery.

Další úhel pohledu nabízí srovnání s populační velikostí krajů – počtem obyvatel. **Graf 2b** ukazuje, že menší (tj. méně lidnaté) kraje mají častěji nadprůměrné příjmy z RUD na obyvatele, a naopak lidnatější kraje mají tyto příjmy podprůměrné. Evidujeme velmi nadprůměrné příjmy Karlovarského kraje a kraje Vysočina, které patří k nejmenším krajům. Oproti tomu tři největší kraje – Středočeský, Jihomoravský a Moravskoslezský – mají příjmy z RUD na obyvatele relativně nízké, tj. pod celorepublikovým průměrem. Zde je možné, že populačně větší kraje mohou těžit z tzv. „úspor z rozsahu“ díky tomu, že některé činnosti jsou stejně nákladné bez ohledu na velikost kraje. V takovém případě by nižší alokace populačně větším krajům neměla mít na jejich činnost negativní dopady.

Ale evidence existence úspor z rozsahu dosud žádná neexistuje. Zajímavým námětem na další výzkumy je tedy otázka, zda a případně nakolik dosavadní rozpis RUD větší kraj dlouhodobě znevýhodňoval v možnosti nabízet služby v takovém rozsahu a kvalitě jako kraje menší.¹²

Graf 2b: Krajské příjmy z RUD na obyvatele a počet obyvatel

Zdroj dat: Monitor státní pokladny (skutečné příjmy a výdaje v roce 2023), ČSÚ (počet obyvatel v roce 2022).
Rozpočty bez přijatých transferů a bez výdajů krytých transfery.

3. Novela rozpočtového určení daní (RUD)

Česká vláda v květnu 2024 schválila novelu zákona o rozpočtovém určení daní na základě návrhu Asociace krajů ČR.¹³ Po jejím případném schválení Parlamentem by již nebyly podíly krajů na příjmech z RUD určovány fixně, ale nově na základě proměnlivých krajských ukazatelů, podobně jako je tomu v případě RUD obcí.¹⁴

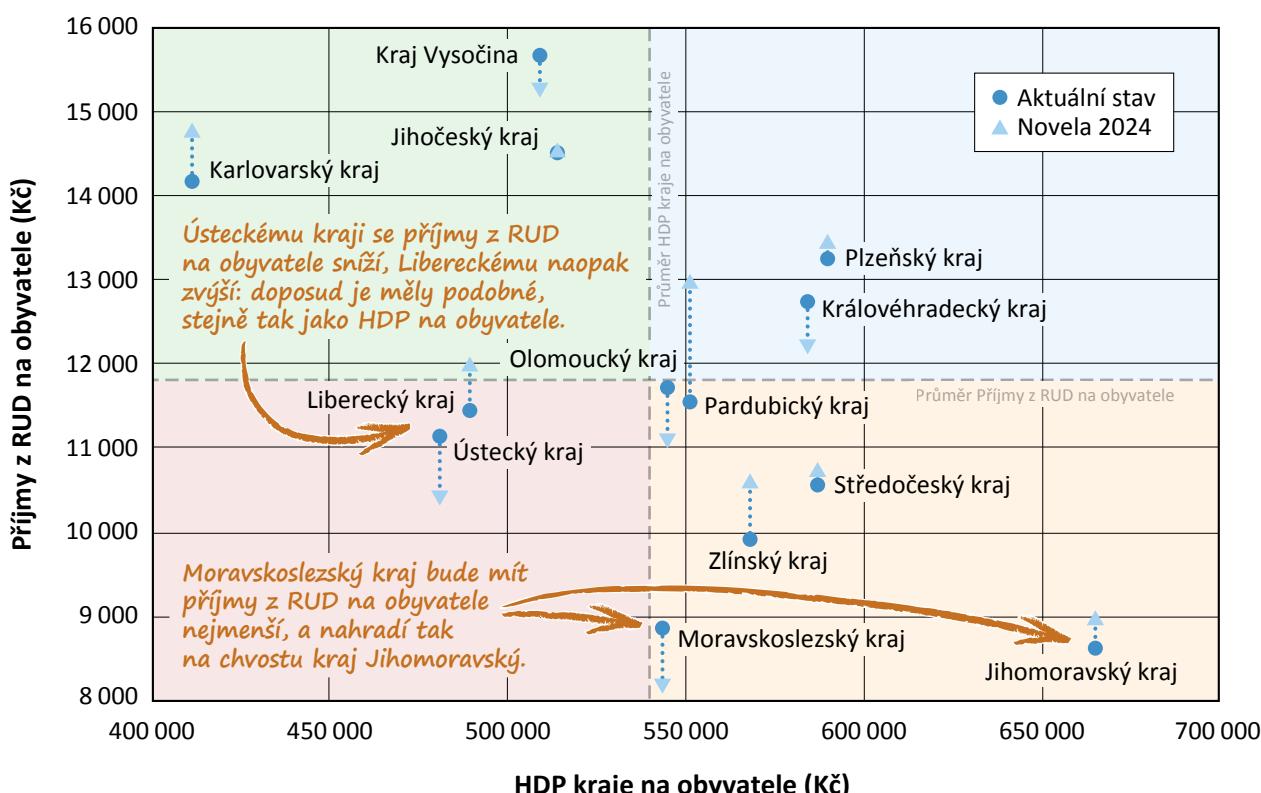
¹² Bez podrobných empirických analýz lze jen spekulovat o dalších možných vysvětleních a důsledcích, například o roli aglomerací Prahy, Brna a Ostravy (a vyšších příspěvků pro tato města z RUD obcí nebo investic ze státního rozpočtu, které mohou přímo nebo nepřímo pomáhat i krajům, například prostřednictvím podpory hromadné dopravy).

¹³ Novela zákona o rozpočtovém určení daní, ODK Portál, dostupné online.

¹⁴ Podle návrhu novely zákona se 40 % celkové částky alokované krajům rozdělí proporcionalně podle počtu obyvatel (z tohoto nejdůležitějšího kritéria je vyjmuta Praha, která na druhou stranu má významné příjmy z RUD obcí), 20 % podle počtu kilometrů silnic II. a III. třídy, 13 % podle rozlohy kraje, 8 % podle podílu počtu obcí v kraji k rozloze území kraje (zde je opět vyjmuta Praha), 7 % tvoří takzvaný vyrovnávací koeficient, tedy fixní částka pro všechny kraje kromě Prahy. 6 % celkové částky se rozdělí podle počtu výjezdových základen zdravotnické záchranné služby v kraji, 4 % podle počtu dětí, žáků a studentů škol zřizovaných krajem a 2 % podle počtu urgentních příjmů v krajských nemocnicích.

Graf 3 porovnává příjmy z RUD na obyvatele s HDP na obyvatele, a to před a po případné novele zákona, analogicky ke **Grafu 2a**.¹⁵ Jihomoravský kraj, jehož příjmy z RUD na obyvatele jsou nyní nejnižší, by si díky novele mírně polepšil. Na pomyslnou poslední příčku by pak klesl kraj Moravskoslezský, jehož již dnes nízké příjmy z RUD by přijetím novely klesly ještě více (o zhruba 700 Kč na obyvatele ročně). K celonárodní průměrné hodnotě by se novelou přiblížil Královehradecký kraj (pokles o 560 Kč na obyvatele) a Zlínský kraj (nárůst o 680 Kč na obyvatele). Jasným vítězem novely by se stal kraj Pardubický, jehož příjmy by narostly o více než 1 400 Kč na obyvatele.

**Graf 3: Krajské příjmy z RUD na obyvatele a HDP na obyvatele:
před a po novele zákona o RUD**

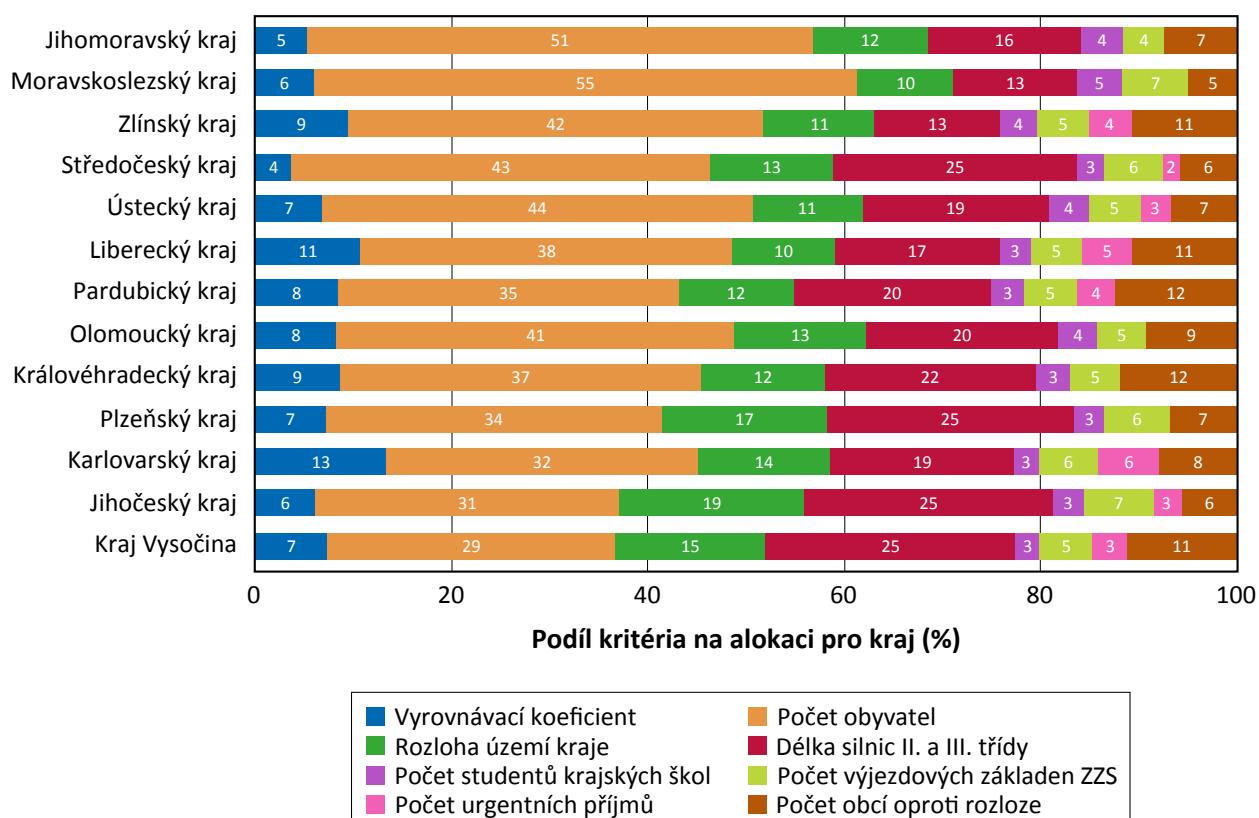
Zdroj dat: Monitor státní pokladny (skutečné příjmy a výdaje v roce 2023), vládní návrh novely zákona RUD (přepočtený pro příjmy roku 2023), ČSÚ (HDP krajů v roce 2022; imputace autorů pro rok 2023 podle růstu HDP celé ČR). Zobrazený krajský průměr příjmů z RUD na obyvatele je počítán na základě hodnot před novelou. Rozpočty bez přijatých transferů a bez výdajů krytých transfery.

Z pohledu HDP na obyvatele by si nejchudší kraj Karlovarský novelou mírně polepšil, ale hned druhý nejchudší kraj Ústecký by si naopak o zhruba 700 Kč na obyvatele pohoršil, a to na velmi podprůměrných 10 400 Kč na obyvatele.

¹⁵ Graf A3 v příloze pak porovnává příjmy z RUD na obyvatele před a po novele s počtem obyvatel, analogicky ke Grafu 2b.

Graf 4 ukazuje, jak v návrhu novely zákona jednotlivé ukazatele k výsledné alokaci RUD přispívají. Jak ukázal předchozí **Graf 3**, nejvyšší příjmy z RUD na obyvatele by dle novely měly kraje Vysočina, Jihočeský a Karlovarský.¹⁶ K vysoké alokaci pro Vysočinu a Jihočeský kraj přispívá kritérium **délky silnic** (z toho benefituje i Plzeňský a Středočeský kraj), Vysočině pomáhá také relativně velký **počet obcí** oproti její rozloze. To nejspíše souvisí s faktem, že Vysočina má zdaleka největší podíl obcí do 200 obyvatel, a to 45,1 %.¹⁷ Jihočeský kraj patří mezi největší kraje dle **rozlohy**, což je další důležité kritérium novely. Karlovarský kraj je nejméně lidnatý, a benefituje proto z tzv. vyrovnávacího koeficientu, který je pro všechny kraje navržen stejný a v přepočtu na obyvatele je tedy největší právě pro málo lidnaté kraje.

Graf 4: Příjmy z rozpočtového určení daní (RUD) krajů: dekompozice složek RUD dle návrhu novely zákona o RUD

Zdroj dat: Vládní návrh novely zákona RUD.

Na druhé straně stojí Moravskoslezský kraj s nejmenší alokací RUD na obyvatele. Tento kraj má relativně malou rozlohu oproti počtu obyvatel (tj. vysokou hustotu zalidnění), což jej znevýhodňuje. Menší rozloha má vliv také na délku silnic, která je srovnatelná

¹⁶ Tomu odpovídá, že u téhoto krajů je přispění kritéria počtu obyvatel procentuálně nejmenší, protože z ostatních kritérií tyto kraje benefitují disproporčně více.

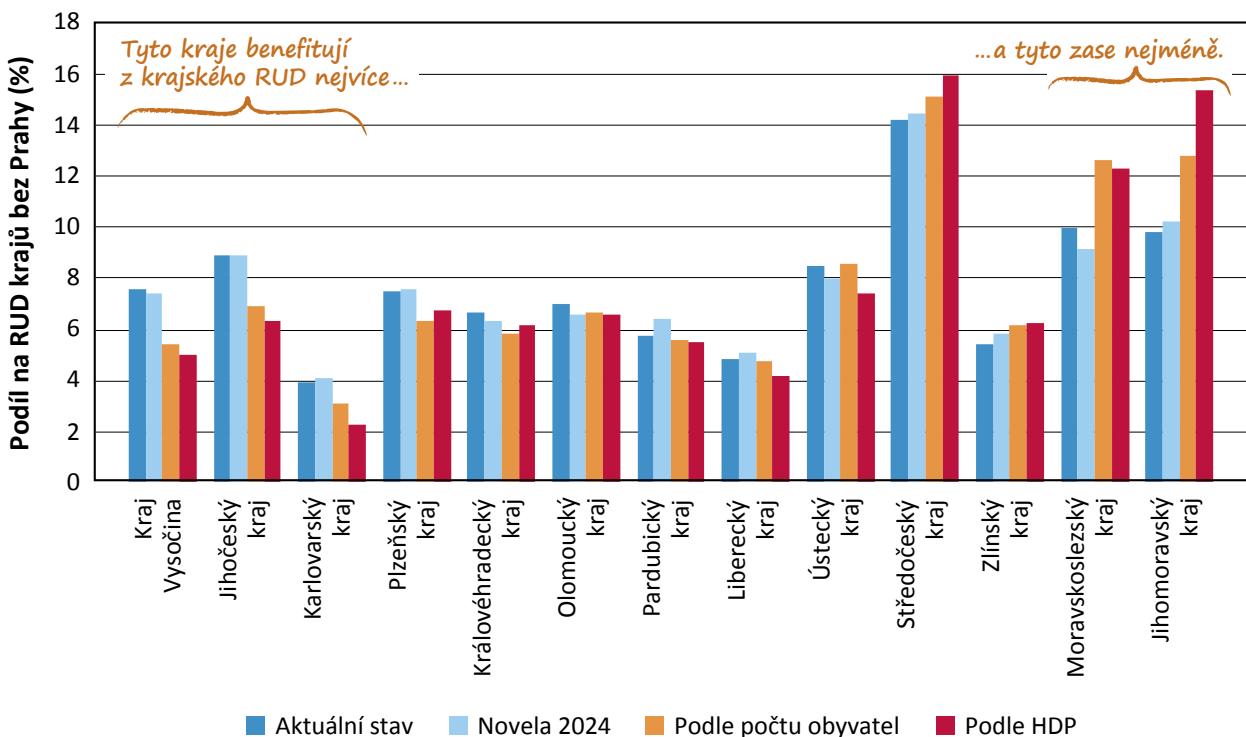
¹⁷ Zdroj: ČSÚ, datová sada Velikostní skupiny obcí, dostupné [online](#).

s kraji s polovičním počtem obyvatel. Dále má tento kraj druhý nejmenší počet obcí oproti rozloze, což mu ubírá další desetiny procent. A jak již bylo řečeno, fixní vyrovnávací koeficient zvýhodňuje v přepočtu na obyvatele málo lidnaté kraje, mezi něž Moravskoslezský kraj nepatří.¹⁸

Dosavadní rozdělení prostředků RUD mezi kraje s rozdělením podle navržené novely srovnává také **Graf 5**. Srovnání navíc obsahuje dva krajní a pouze hypotetické scénáře, jejichž logika je podobná té v předchozí sekci:

- **Zásluhová alokace RUD:** Jde o hypotetické rozdělení prostředků RUD podle výše krajských HDP. Lze jej chápat jako ‚zásluhové‘, protože alokace RUD by měla proporce příspěvků krajů k celkovému výkonu české ekonomiky (a tedy i k výběru daní apod.).
- **Egalitářská alokace RUD:** Jde o hypotetické rozdělení prostředků RUD podle počtu obyvatel. To lze chápat jako ‚egalitářské‘, protože by všem obyvatelům v zemi přiřadilo stejnou důležitost a váhu.

Graf 5: Příjmy z rozpočtového určení daní (RUD) krajů: porovnání variant

Zdroj dat: Vládní návrh novely zákona RUD, ČSÚ. Počty obyvatel a HDP z roku 2022.

¹⁸ Vstupní data pro novelu RUD krajů jsou obsažena v příloze k důvodové zprávě návrhu, viz novela zákona o rozpočtovém určení daní, ODok Portál, dostupné [online](#).

Graf 5 potvrzuje přerozdělovací charakter dosavadní i budoucí alokace krajských příjmů z RUD patrný již v minulé sekci. Neplatí to však absolutně ve všech případech. Zejména Karlovarský kraj a kraj Vysočina, ale také Jihočeský kraj získávají z RUD více prostředků, než by odpovídalo jejich HDP, a dokonce i počtu obyvatel. V Ústeckém, Libereckém nebo Olomouckém pak podíl na RUD zhruba odpovídá jejich podílu na počtu obyvatel. Na opačné straně pak stojí zejména lidnaté kraje Jihomoravský a Moravskoslezský, jejichž příjmy jsou s ohledem na počet obyvatel i krajské HDP nízké a v případě Moravskoslezského kraje mají být po schválení novely ještě nižší.

4. Struktura krajských výdajů

V předchozích sekcích jsme analyzovali krajské rozpočtové určení daní, které determinuje velikost krajských rozpočtů, a tedy i prostor pro výdajové politiky. Na krajské výdaje se zaměřujeme právě v této sekci.

Mezi hlavní agendy krajů s vazbou na jejich výdaje patří zejména:

- Zřizování středních a vyšších odborných škol; přerozdělování prostředků na mzdy ze státního rozpočtu do všech škol v kraji.
- Výstavba a údržba silnic II. a III. třídy.
- Zajištění dopravní obslužnosti v kraji regionální dopravou.
- Zřizování center sociálních služeb, domovů pro seniory a dalších; financování sociálních služeb.
- Zřizování a provozování krajských nemocnic a zdravotnické záchranné služby.¹⁹

Graf 6 ukazuje strukturu výdajů krajských rozpočtů, opět bez výdajů krytých transfery. Výdaje jsme rozdělili do základních kategorií dle rozpočtové skladby a menší položky agregovali do kategorie ‚Ostatní.‘ Pro úplnost pak nabízíme v příloze **Graf A6a** včetně Prahy a **Graf A6b** včetně výdajů krytých transfery.

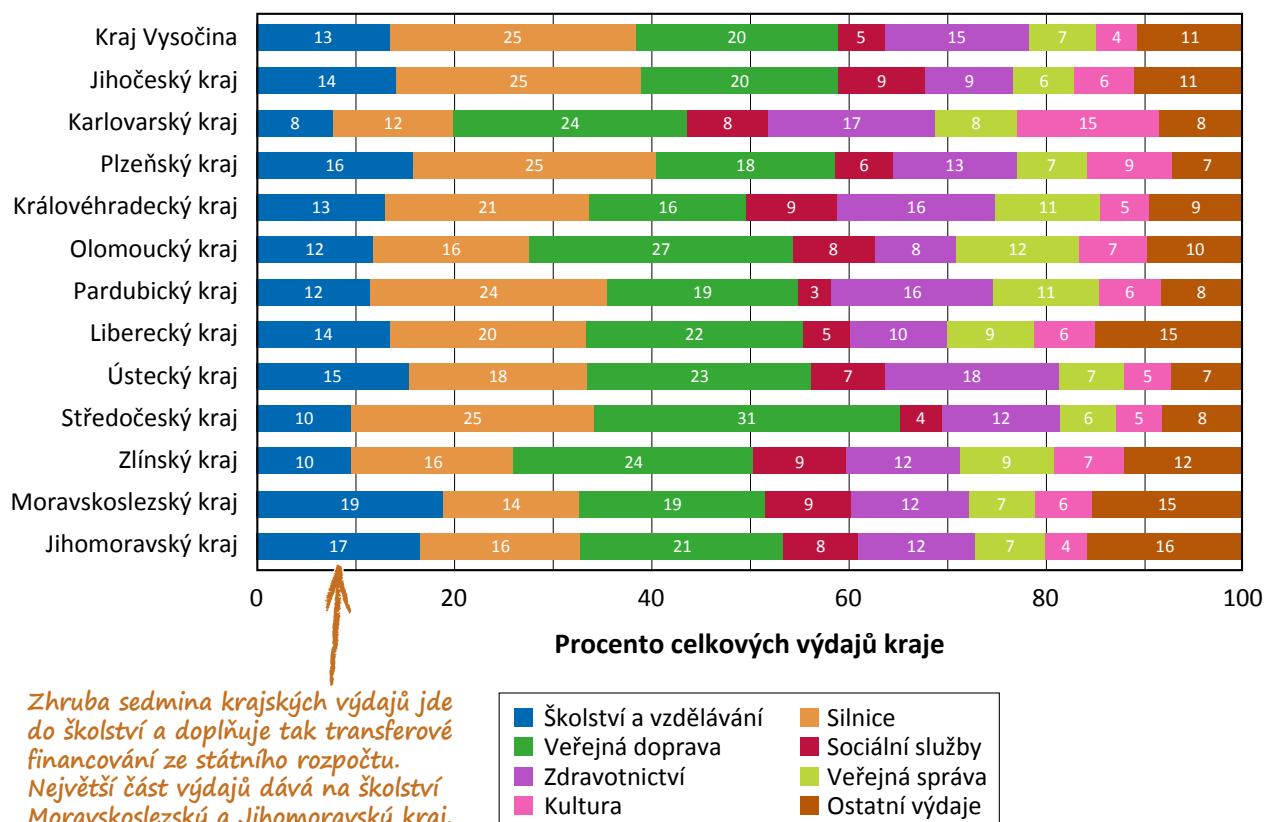
Školství a vzdělávání

8–19 % netransferových výdajů krajů míří do **školství a vzdělávání**. Kraje jsou totiž zřizovatelem většiny středních a vyšších odborných škol a konzervatoří. Přes krajské

¹⁹ Zdroj: Jaké jsou činnosti krajů? Ministerstvo vnitra, dostupné [online](#).

rozpočty do školství proudí navíc i transferové prostředky ze státního rozpočtu na platy, které **Graf 6** neobsahuje a kraje nad nimi nemají prakticky žádnou kontrolu.²⁰ Nejvyšší podíl netransferových výdajů na školství vykazují Moravskoslezský a Jihomoravský kraj (19 %, resp. 17 %). Počet žáků ve školách zřizovaných krajem má být nově jedno z navržených kritérií RUD, avšak s nízkou váhou v celkovém předpisu (4 %).

Graf 6: Struktura výdajů krajů v roce 2023

Zdroj dat: Monitor státní pokladny. Výdaje nezahrnují výdaje kryté transfery, ty jsou zahrnuty v Grafu A6b v příloze.

Silniční síť

Další rozpočtově výraznou kompetencí krajů je výstavba a údržba **silniční sítě**. Kraje na tento účel vynakládají 12–25 % svých celkových netransferových výdajů. Počet kilometrů silnic II. a III. třídy je zároveň jedním z Asociací krajů nově navržených kritérií RUD, a to s vysokou váhou 20 %. I zde je část výdajů kryta transfery, které v **Grafu 6** uvedeny nejsou. Transfery krajům na opravy silnic byly v rámci konsolidačního balíčku

²⁰ Tyto transfery obsahuje **Graf A6b** v příloze. Více o vícezdrojovém financování školství např. na stránkách ministerstva školství, dostupné [online](#), nebo server [edu.cz](#), dostupné [online](#).

v roce 2023 sníženy ze 6 na 4 mld. Kč ročně. Od roku 2025 včetně pak mají být zrušeny zcela a nahrazeny vyšší alokací v rámci nového systému RUD.^{21, 22}

Kromě silnic financují kraje také **veřejnou hromadnou dopravu**.²³ Na ní mohou, ale nemusí krajům přispívat i samotné obce, jejichž dopravní obslužnost je zajišťována, nebo také sousední kraje v případě překryvu některých linek.²⁴ Sečteme-li výdaje do silniční sítě a veřejné dopravy, jde největší část rozpočtu na dopravu ve Středočeském kraji (56 %), Jihočeském kraji (45 %) a na Vysočině (45 %). Hromadná doprava není, na rozdíl od silnic, mezi kritérii nově navrženého RUD krajů. Předkladatelé novely argumentují, že kritéria počtu obyvatel či rozlohy kraje jsou natolik široká, že díky nim není potřeba v mechanismu zohledňovat každou rozpočtově výraznou činnost krajů.

Sociální služby

Na oblast **sociálních služeb** vydávají kraje jen 3–9 % svých celkových netransferových výdajů. Podobně jako ve školství je totiž i zde většina krajských výdajů kryta transfery ze státního rozpočtu. Výše transferu je pro jednotlivé kraje určena takto: V rámci státního rozpočtu je schválen celkový objem prostředků pro sociální služby a tyto prostředky jsou následně rozděleny mezi kraje podle fixních procentních podílů dle zákona o sociálních službách.²⁵ Jde tedy o podobný princip jako v případě současného nastavení RUD, byť v jeho případě není celkový objem prostředků věcí státního rozpočtu, ale vyplývá z celostátního výnosu příslušných daní.

Další služby

Dalšími významnými výdajovými položkami krajů jsou **zdravotnictví, veřejná správa a kultura**. Ve zdravotnictví míří krajské výdaje dominantně do krajských nemocnic a na provoz zdravotnické záchranné služby. Podle novely RUD se má 6 % celkové částky rozdělit podle počtu výjezdových základen zdravotnické záchranné služby v kraji. Výdaje na veřejnou správu tvoří například platy zaměstnanců krajských úřadů a výdaje na kulturu pak příspěvky různým kulturním organizacím. Ve výdajích na kulturu vybočuje Karlo-

²¹ Novela zákona o rozpočtovém určení daní, ODok Portál, dostupné [online](#).

²² Viz ČT24: Méně peněz na údržbu silnic či dálnic. Ministerství odhalují, kde chtějí ořezat dotace. Dostupné [online](#).

²³ Zde transfery ze státního rozpočtu kryjí jen malou část výdajů. Výjimku tvoří Karlovarský kraj, který v roce 2023 nakoupil z evropských peněz autobusy za 1,1 mld. Kč, což vysvětluje odlišnou strukturu výdajů v tomto kraji v **Grafu A3a** v příloze (tj. včetně transferů, mezi něž patří i evropské peníze).

²⁴ Zdroj: Důvodová zpráva k rozpočtu Středočeského kraje na rok 2024, dostupné [online](#).

²⁵ Viz příloha k zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, dostupné [online](#).

varský kraj (15 % celkových netransferových výdajů), který v roce 2023 investoval 387 mil. Kč do rekonstrukce Císařských lázní.

5. Širší souvislosti

Kraje jsou důležitou součástí veřejné správy a jejich rozpočty součástí systému veřejných rozpočtů. Jejich financování dosud byla věnována relativně malá pozornost, přinejmenším v celostátních veřejných diskuzích, včetně té k aktuálnímu návrhu systémové změny RUD. Do dalších diskusí chceme přispět touto srovnávací analýzou. V ní porovnáváme nejen velikost rozpočtů jednotlivých krajů, ale ukazujeme také strukturu jejich výdajů. Krajské výdaje odrážejí politické rozpočtové priority a potenciální voliči si mohou právem klást otázky, nakolik jsou tyto priority v souladu s jejich vlastními.

Rozpočtové možnosti krajů zásadním způsobem určuje právě rozpočtové určení daní. Více prostředků znamená potenciál pro větší kvalitu a rozsah poskytovaných služeb, ať už jde o kvalitu silnic, rozsah služeb hromadné dopravy nebo kapacitu a vybavení středních škol (samozřejmě za předpokladu, že jsou prostředky utraceny účelně). Je pak otázkou politických diskuzí, do jaké míry má RUD reflektovat přispění ekonomických činností na území krajů k celkovému ekonomickému výkonu české ekonomiky a příjmům státního rozpočtu, anebo naopak snižovat regionální rozdíly větší podporou ekonomicky méně výkonných a zpravidla i chudších krajů.

V této studii ukazujeme, že v současném rozdělení (před i po případné změně systému) je přerozdělovací charakter systému RUD poměrně silný, a zároveň jsou výrazně znevýhodňovány kraje s větším počtem obyvatel.

Návrh opustit dvě dekády fixované proporce RUD a nahradit je variabilním předpisem dle měnících se charakteristik jde podle nás principiálně dobrým směrem. Je jistě správně, že například při změně rozložení obyvatel v ČR budou populačně expandujícím krajům alokovány v RUD i vyšší prostředky. Jak naznačujeme v předchozích sekcích, alokace RUD zcela na základě počtu obyvatel se nám jeví jako jeden z možných a odůvodnitelných alternativních mechanismů.

Potenciálně ambicióznější návrh by ale posílil i motivační charakter systému RUD. Kraje by například mohly být „odměňovány“ za umístění strategické investice nebo obecně za nárůst ekonomické aktivity na svém území. Podobný princip obsahoval předpis RUD obcí kdysi na začátku svého fungování. Ze strany obcí však vedl k „boji o podnikatele“

a k účelovým změnám trvalých pobytů. Přesto si myslíme, že není od věci se nad tímto znovu zamyslet v krajské perspektivě a spíše se poučit z chyb, než celou myšlenku a priori zavrhnut.²⁶

Dalším směrem reformy může být motivace krajů ke zvyšování kvality poskytovaných služeb. To by však vyžadovalo komplexnější reformu rozpočtování. Tyto snahy jsou v zahraničí označovány jako *programové* nebo *cílově orientované rozpočtování*²⁷ a samozřejmě jsou spojeny i se zavedením standardizovaného sběru dat pro sledování kvality, efektivity apod.

Parametry současného návrhu revize RUD z dílny Asociace krajů motivovat k žádoucím změnám zřejmě nebudou. Je to dáno především tím, že případný motivační efekt zabudovaný do navrhovaného předpisu bude tak či onak příliš slabý. Případné změny ve výdajových prioritách krajů tak povedou jen k malým nárůstům příjmů z RUD. Například navýšení kapacit, respektive počtu žáků středních škol ve Středočeském kraji o 5 % by alokaci RUD pro tento kraj zvýšilo pouze o zhruba 0,02 procentního bodu. To představuje navíc zhruba jen 20 milionů Kč ročně, tedy navíc zhruba 500 Kč na žáka ročně. Podobně by snížení počtu obcí v tomto kraji o 5 % snížilo jeho alokaci RUD o cca 0,4 p.b., tedy o pouhých 40 milionů Kč. A zde jde navíc motivace špatným směrem. Zahrnutí počtu obcí do mechanismu RUD totiž znamená, že kraj by v případě žádoucího spojování obcí přicházel o část příjmů z RUD. Slučování malých obcí doporučila Národní ekonomická rada vlády v roce 2022 v seznamu konsolidačních doporučení²⁸ a posléze i v roce 2023 v seznamu doporučení pro dlouhodobý hospodářský růst.²⁹

Problematice příjmů a výdajů krajských rozpočtů je věnována ještě menší pozornost než rozpočtu státnímu, alespoň podle nás. Budeme rádi, pokud tato přehledová studie podnítí intenzivnější a lépe informované odborné, veřejné i politické diskuze o veřejném rozpočtování, ať už na úrovni obcí, krajů nebo státu.

²⁶ Toto téma se nyní opět otevírá pro RUD obcí, viz Seznam Zprávy, dostupné [online](#).

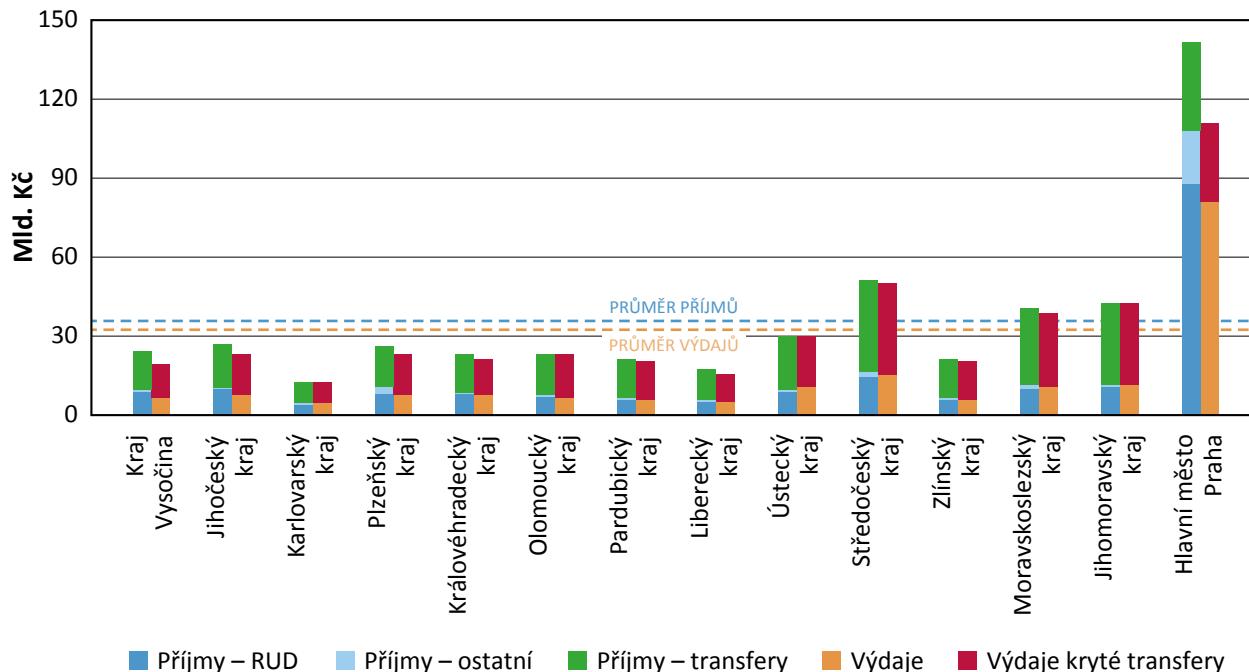
²⁷ Více o programovém, resp. cílovém rozpočtování např. OECD Performance Budgeting Framework, OECD, dostupné [online](#).

²⁸ Návrhy NERV na snížení výdajů a zvýšení příjmů veřejných rozpočtů v ČR, str. 5, dostupné [online](#). Viz také ČT24: Vládní špičky odmítly slučování malých obcí. Podle NERV by opatření ušetřilo deset miliard, dostupné [online](#).

²⁹ Návrhy NERV k vyššímu dlouhodobě udržitelnému ekonomickému růstu, opatření č.22, dostupné [online](#).

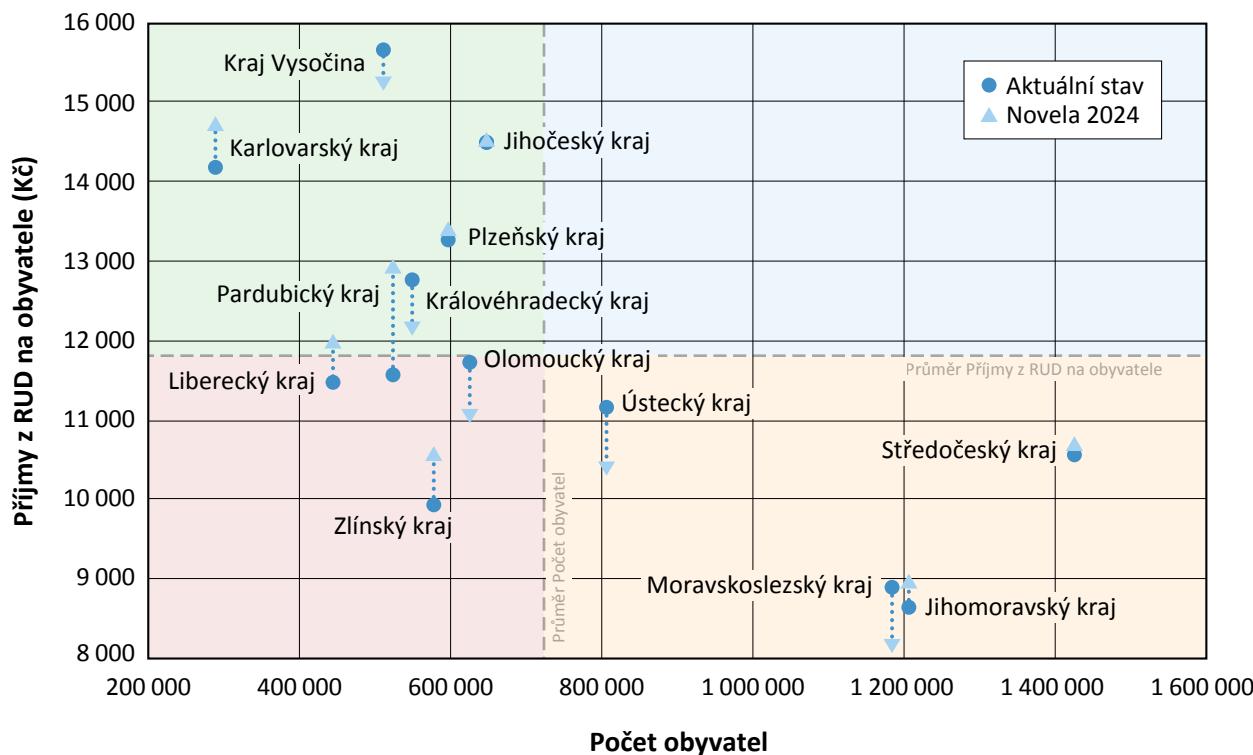
Příloha

Graf A1: Příjmy a výdaje krajů v roce 2023 (v mld. Kč) vč. transferů a Prahy

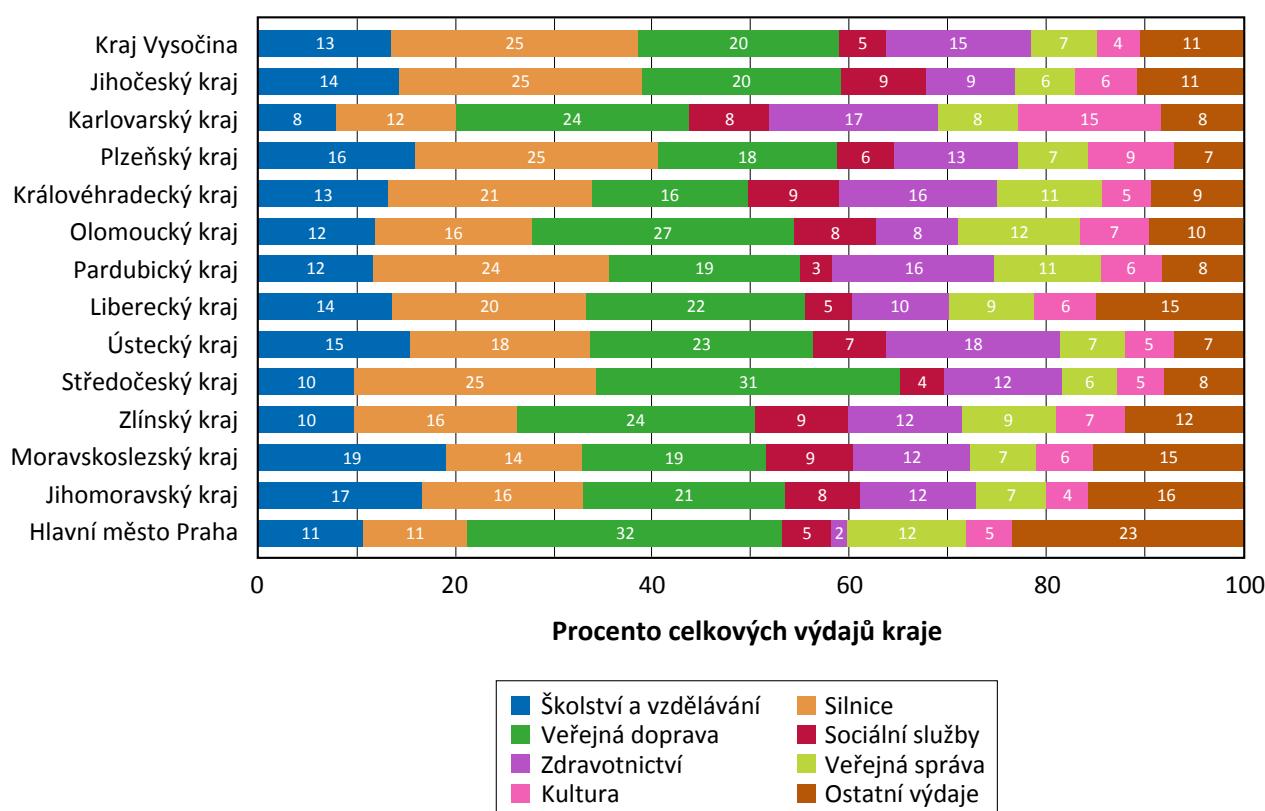
Modré a oranžové sloupce jsou totožné s těmi v Grafu 1. Zdroj dat: Monitor státní pokladny (skutečné příjmy a výdaje v roce 2023).

Graf A3: Krajské příjmy z RUD na obyvatele a počet obyvatel: před a po novele zákona o RUD

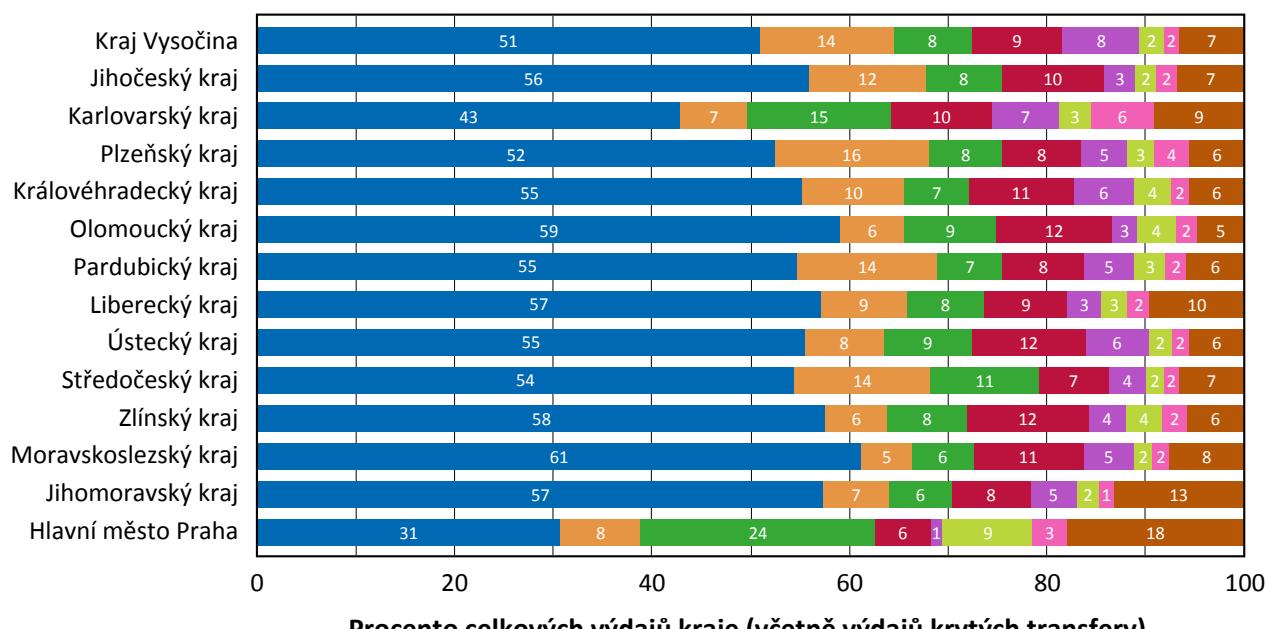
Zdroj dat: Monitor státní pokladny (skutečné příjmy a výdaje v roce 2023), ČSÚ (počet obyvatel v roce 2022), vládní návrh novely zákona RUD (přepočtený pro příjmy roku 2023). Zobrazený krajský průměr příjmů z RUD na obyvatele je počítán na základě hodnot před novelou. Rozpočty bez přijatých transferů a bez výdajů krytých transferů.

Graf A6a: Struktura výdajů krajů v roce 2023: včetně Prahy

Zdroj dat: Monitor státní pokladny.

Graf A6b: Struktura výdajů krajů v roce 2023: včetně transferů

Zdroj dat: Monitor státní pokladny.

Předchozí studie IDEA

2024

Platy učitelů v roce 2023 a výhled: jízda z kopce. Daniel Münich, Vladimír Smolka, červen 2024 [»](#)

Reforma veřejných zakázek s jedinou nabídkou: více konkurence, nižší cena. Vítězslav Titl, červen 2024 [»](#)

(Ne)zájem žáků o učitelskou profesi: mezinárodní srovnání. Miroslava Federičová, březen 2024 [»](#)

Analýza příjmů státního rozpočtu 2024 ve světle předkrizového roku 2019. Petr Janský, Daniel Kolář, březen 2024 [»](#)

2023

Analýza výdajů státního rozpočtu 2024 ve světle předkrizového roku 2019. Petr Janský, Daniel Kolář, listopad 2023 [»](#)

Přijímačky na střední školy: promyšlený mechanismus nebo velká národní loterie? Tomáš Protivinský, říjen 2023 [»](#)

Máme příliš mnoho vysokoškoláků? Co lze vyčist z celoživotních mzdových profilů. Taras Hrendash, Štěpán Jurajda, Daniel Münich, Pavla Doleželová, Pavel Mrázek, listopad 2023 [»](#)

Platy učitelů v roce 2022 a výhled: cesta z propasti a zase zpět. Daniel Münich, Vladimír Smolka, září 2023 [»](#)

Dopady exekucí a nezaměstnanosti na podporu krajní pravice, levice a populismu v České republice v letech 2001–2017. Jakub Grossmann, Štěpán Jurajda, Lucie Zapletalová, září 2023 [»](#)

Kdo je nejvíce zasažen růstem cen? Rozdíly v inflaci pro různé domácnosti 2020–2023. Petr Janský, Daniel Kolář, Marek Šedivý, červenec 2023 [»](#)

Platy ředitelů škol: dlouho ve stínu pozornosti. Václav Korbel, Daniel Münich, Vladimír Smolka, červen 2023 [»](#)

Rozdíly nákladnosti vysokoškolského výzkumu mezi vědními oblastmi: Jak moc se liší od „KENů“ ve výuce? Martin Srholec, červen 2023 [»](#)

Are Subsidies to Business R&D Effective? Regression Discontinuity Evidence from the TA CR ALFA Programme. Matěj Bajgar, Martin Srholec, květen 2023 [»](#)

Generace X a Y očima dat: Když byli rodiče mladí jako my. Eva Peňázová, Michal Šoltés, květen 2023 [»](#)

(Ne)zvyšování sociálních dávek v letech 2012–2023: přehled. Petr Janský, Daniel Kolář, duben 2023 [»](#)

Snížila by větší bytová výstavba cenový růst nemovitostí v letech 2013–2021?

Pravděpodobně ne. Roman Šustek, Lucie Zapletalová, březen 2023 [»](#)

Vývoj postojů české veřejnosti k válečným uprchlíkům z Ukrajiny. Daniel Münich, Tomáš Protivínský, únor 2023 [»](#)

Pandemie a očekávání rodičů ohledně návratnosti investic do vzdělávání dětí. Václav Korbel, únor 2023 [»](#)

Ruce a mozky českých žen stále nevyužity. Jakub Grossmann, Daniel Münich, leden 2023 [»](#)

2022

Vliv zvýšení rodičovského příspěvku na participaci žen na trhu práce. Jakub Grossmann, Filip Pertold, Michal Šoltés, Matěj Šarboch, Lucie Zapletalová, listopad 2022 [»](#)

Nárůst cen energií a zvýšení příspěvku na bydlení v lednu 2022: Pomohlo to? Filip Pertold, Petr Pleticha, září 2022 [»](#)

Platy učitelů v roce 2021: vrchol dosažen a co dál? Daniel Münich, Vladimír Smolka, srpen 2022 [»](#)

Publikační výkonnost panelistů Grantové agentury ČR (2019–2021). Matěj Bajgar, září 2022 [»](#)

Kompenzace ztráty příjmů v pandemii covid-19: vítězové a poražení. Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová, srpen 2022 [»](#)

Rozdíly v přísnosti známkování žáků a dopady na vzdělanostní aspirace. Daniel Münich, Tomáš Protivínský, červen 2022 [»](#)

Chudoba a sociální dávky v sociálně vyloučených lokalitách. Miroslava Federičová, Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová, červen 2022 [»](#)

Dlouhodobá dědictví osvobození Sudet Rudou a americkou armádou. Jakub Grossmann, Štěpán Jurajda, květen 2022 [»](#)

Odchody z učitelské profese v Evropě. Miroslava Federičová, Filip Pertold, březen 2022 [»](#)

Intenzita používání vyučovacích metod učiteli a jejich vztah s výsledky vzdělávání. Václav Korbel, březen 2022 [»](#)

Spočítali jsme za vás: Dopady zrušení superhrubé mzdy, snížení odvodů na sociální pojištění a zavedení daňových prázdnin. Klára Kalíšková, Michal Šoltés, leden 2022 [»](#)

Nárůst o 395 miliard Kč oproti roku 2019: Kam směřoval první návrh výdajů státního rozpočtu na rok 2022. Daniel Kolář, Petr Janský, leden 2022 [»](#)

Státní zaměstnanci a úředníci: kde pracují a za kolik? Daniel Bartušek, Petr Bouchal, Petr Janský, leden 2022 [»](#)

Nemocenské pojištění: co způsobilo zavedení karenční doby? Jakub Grossmann, Lucie Zapletalová, leden 2022 [»](#)

2021

Standardní granty GA ČR a publikační výkonnost vědců: Kontrafaktuální analýza projektů udělených v letech 2005–2014. Matěj Bajgar, říjen 2021 [»](#)

Jaké změny v rodinné politice slibují volební programy politických stran? Shrnutí a rozbory. Michal Ostrý, Filip Pertold, září 2021 [»](#)

Finanční podpora vysokoškolských studentů v České republice: Rekonstrukce systému nutná. Daniel Münich, Otakar Kořínek, září 2021 [»](#)

Platy učitelů v roce 2020: Usne Česko na vavřínech? Daniel Münich, Vladimír Smolka, srpen 2021 [»](#)

Maminka nebo školka? Dopady prodloužení čerpání rodičovského příspěvku na budoucí vzdělání a pracovní uplatnění dětí. Alena Bičáková, Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová, srpen 2021 [»](#)

Zásah nutný: dopady budoucího ekonomického vývoje a pandemických opatření na příjmy a výdaje systému veřejného zdravotního pojištění. Lucie Bryndová, Lenka Šlegerová, červen 2021 [»](#)

Kdo v první vlně pandemie zachránil zaměstnance? Analýza čerpání podpory programu Antivirus B. Štěpán Jurajda, Pavla Doleželová, Lucie Zapletalová, duben 2021 [»](#)

Práce z domova: možnost, nebo nutnost? Jakub Grossmann, Václav Korbel, Daniel Münich, březen 2021 [»](#)

Výluka prezenční výuky během pandemie covid-19: odhad neviditelných ekonomických ztrát. Ole Jann, Daniel Münich, Lucie Zapletalová, duben 2021 [»](#)

Společenský status učňovského vzdělávání v České republice: vývoj posledních 15 let a srovnání se zahraničím. Václav Korbel, Daniel Münich, únor 2021 [»](#)

Studie z předchozích let jsou k dispozici na:

<https://idea.cerge-ei.cz/vystupy/studie>

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education.

Krajské rozpočty pod drobnohledem: odkud mají příjmy, na co jdou výdaje
a co přinese změna RUD

Studie 5/2024

© Petr Janský, Daniel Kolář

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2024

ISBN: 978-80-7344-718-2

DĚKUJEME VŠEM SPONZORŮM / WE THANK ALL OUR SPONSORS

Zaujala vás tato studie?

Podpořte nezávislý akademický výzkum
dopadů veřejných politik ČR
a přispějte na naši činnost,
abychom mohli napsat další.

PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

IDEA se v rámci Národního hospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. podílí na aktivitách Strategie AV21
IDEA at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences participates in the Strategy AV21 activities

---

Akademie věd
České republiky

Krajské rozpočty pod drobnohledem: odkud mají příjmy,
na co jdou výdaje a co přinese změna RUD

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je think-tank Národního hospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnar. Národní hospodářský ústav AV ČR, v. v. i. (NHÚ – angl. zkratka EI) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (anglická zkratka CERGE).

Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosť – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenosť podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nevhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na

idea@cerge-ei.cz

About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is a think tank at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences and is led by its founder, Prof. Jan Švejnar. The Economics Institute (EI) of the Czech Academy of Sciences forms part of a joint workplace, CERGE-EI, together with the Center for Economic Research and Graduate Education of the Charles University (CERGE).

IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting

idea@cerge-ei.cz

PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

<http://idea.cerge-ei.cz>